

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 288/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. augusta 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 20/2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. augusta 2009 doručená sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 20/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 20/2005 rozhodol rozsudkom zo 4. júna 2009 vo veci o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, v ktorej sťažovateľka bola v procesnom postavení univerzálnej právnej nástupkyne po pôvodnej navrhovateľke.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľka okrem iného uviedla:

«Okresný súd v Žiline v konaní vedenom pod spis. zn. 14 C 20/05 rozsudkom zo dňa 04. júna 2009 rozhodol moju vec, v ktorej vystupujem ako univerzálna právna nástupkyňa pôvodnej navrhovateľky M. Š. ...

Súd vykonal dokazovanie a vo veci samej rozhodol bez mojej prítomnosti. V odôvodnení rozsudku uvádza „... Súd vykonal pojednávanie v neprítomnosti navrhovateľky v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. Navrhovateľka bola na pojednávanie riadne predvolaná, predvolanie si prevzala 09. 04. 2009, napriek tomu bez náležitého ospravedlnenia sa na pojednávanie nedostavila...“. Týmto súd odôvodnil, prečo vo veci pojednával a rozhodoval bez mojej prítomnosti.

S tvrdením súdu, že som svoju neprítomnosť náležite neospravedlnila, nesúhlasím. Dňa 01. júna 2009 som osobne v podateľni Okresného súdu v Žiline predložila do spisu podanie zo dňa 01. júna 2009 nazvané ako Ospravedlnenie neúčasti a žiadosť o odročenie pojednávania vrátane dvoch príloh preukazujúcich dôvodnosť žiadosti. Súd podanie prijal, čoho dôkazom je odtlačok pečiatky podateľne súdu s vyznačením počtu rovnopisov a príloh.

V uvedenom podaní som požiadala súd o odročenie pojednávania z dôvodu, že nesúhlasím s prejednaním veci bez mojej prítomnosti.

Podľa znenia § 101 ods. 2 O. s. p., na ktorý sa súd odvoláva, súd môže prejednať vec v neprítomnosti riadne predvolaného účastníka len vtedy, ak z dôležitého dôvodu nepožiadal o odročenie pojednávania.

Mám za to, že svoju neprítomnosť som riadne a včas ospravedlnila a žiadosť o odročenie pojednávania mal súd akceptovať.

V prílohe podania z 01. júna 2009 nazvanom ako Potvrdenie o zhoršení zdravotného stavu môj obvodný lekár uvádza, že zdravotné dôvody mi bránia zúčastniť sa pojednávania.

Podľa R 31/1995 Choroba účastníka preukázaná lekársky uznanou práceneschopnosťou je dôležitým dôvodom v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. Ak účastník konania v takomto prípade požiadal včas o odročenie pojednávania, prejednanie veci v jeho neprítomnosti treba kvalifikovať ako odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Mám za to, že súd prejednaním veci a rozhodnutím vo veci samej porušil moje právo garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky: Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Súd som včas a riadne požiadala o odročenie pojednávania a žiadosť som náležite odôvodnila. Súd prejednaním a rozhodnutím vo veci samej tak porušil moje ústavné právo na prerokovanie veci v mojej prítomnosti ako aj moje právo vyjadriť sa k navrhovaným a vykonávaným dôkazom.

Aj keď podľa ust. § 53 ods. 1 zák. č. 83/1993 Z. z. moja sťažnosť nie je prípustná, pretože mám k dispozícii riadny opravný prostriedok a to odvolanie vo veci samej (§ 201 a nasl. O. s. p.), Ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa § 53 ods. 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Dôvody hodné osobitného zreteľa vidím v tom, že len Ústavný súd Slovenskej republiky môže priznať primerané finančné zadosťučinenie (§ 56 ods. 5 zák. č. 83/1993 Z. z.). Primeraného finančného zadosťučinenia sa domáham najmä preto, že postup súdu je neospravedlňiteľný, v čase, ktorý som mala venovať liečbe, som sa musela vysporadúvať s týmto zásahom, čím sa mi zdravotný stav zhoršil a pocit úzkosti a beznádeje znemožnil moju liečbu, ktorá vyžaduje klud a vyvarovanie sa stresovým situáciám. Zároveň súd zaviniť nehospodárnosť konania, pretože sa zbytočne pojednávalo a ďalšie trovy sa vynaložia vo veci odvolania. Navyše nie je vylúčené, že Okresný súd v Žiline bude aj naďalej porušovať moje právo na prerokovanie veci v mojej prítomnosti a právo na vyjadrenie sa k vykonávaným dôkazom.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz

na ďalšie konanie bez porušovania základného práva. Samotné konštatovanie porušenia práva nedostatočne vynahradí prežité stresy a zhoršenie zdravotného stavu ako aj sťaženie liečby, navyše došlo k nehospodárnosti konania, zbytočnému zvýšeniu trov konania, z toho dôvodu sa domáham okrem iného priznania finančného zadosťučinenia vo výške 2.500 €.»

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, v ktorom vysloví:

„Základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Žiline spis. zn. 14 C 20/05, ktorý spočíval v prejednaní a rozhodnutí vo veci samej dňa 04. júna 2009, porušené bolo.

Okresnému súdu v Žiline prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 20/05 ďalej neporušoval právo sťažovateľky na prejednanie veci v jej prítomnosti a právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom.

Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2.500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľka taktiež požiadala o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom „z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na platenie hotových výdavkov zástupcu z radov advokátov a odmenu za zastupovanie“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka v sťažnosti namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

K porušeniu označeného základného práva sťažovateľky malo dôjsť tým, že okresný súd vykonal dokazovanie a vo veci rozhodol na pojednávaní uskutočnenom 4. júna 2009 bez jej účasti napriek tomu, že svoju neprítomnosť na pojednávaní vopred náležite ospravedlnila podaním osobne doručeným do podateľne okresného súdu 1. júna 2009, v ktorom okrem iného vyjadrila nesúhlas s prerokovaním veci bez jej prítomnosti, a v závere podania poukázala aj na judikatúru všeobecného súdu (R 31/1995), podľa ktorej ak účastník konania včas požiada o odročenie pojednávania, prerokovanie veci v jeho neprítomnosti treba kvalifikovať ako odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Skutočnosť, že okresný súd uvedené neakceptoval a vo veci napriek tomu rozhodol, sťažovateľka považuje za porušenie ňou označeného základného práva.

Podľa § 201 OSP účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Z uvedeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že sťažovateľka mala možnosť proti rozsudku okresného súdu zo 4. júna 2009, ktorým bol návrh v jej veci zamietnutý, využiť odvolanie ako účinný prostriedok nápravy.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka, hoci to v sťažnosti neuviedla, podala 23. júla 2009 proti rozsudku okresného súdu zo 4. júna 2009 odvolanie, teda využila riadny opravný prostriedok v súlade s § 201 OSP, o ktorom bude rozhodnuté v odvolacom konaní.

Vzhľadom na princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd iba v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (čl. 127 ods. 1 ústavy), nie je vo vzťahu k namietanému prvostupňovému konaniu daná právomoc ústavného súdu.

Z princípu subsidiarity ako jedného zo základných pojmových znakov právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ochranu pred ústavným súdom nemožno využiť súčasne alebo pred inými prostriedkami nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, ale že sťažnosť je prípustná iba vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných právnych možností nápravy naďalej dochádza k porušovaniu základných práv alebo slobôd sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 21/02).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že pokiaľ je možná a dostupná účinná právna ochrana základných práv a slobôd sťažovateľky v odvolacom konaní, je vylúčená právomoc ústavného súdu na konanie v danej veci. Preto bolo potrebné sťažnosť

sťažovateľky odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd sa už nezaoberal návrhom sťažovateľky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. augusta 2009